

Året 2025

Energikontor Norra Småland

Ett län i rörelse trots en osäker omvärld

Energi- och klimatfrågan har under året som gått präglats av paradoxer och motstridiga rörelser. Samtidigt som vi har sett en explosionsartad utbyggnad av förnybar energi globalt, har utbyggnadstakten i Sverige dämpats betydligt. Ständigt tas nya kliv framåt i omställningen, ofta med hjälp av allt billigare teknik och innovativa samarbeten, men ändå går utvecklingen alldeles för sakta för att Parisavtalets mål ska uppnås. På EU-nivå märks skiftet från Green Deal till en agenda med fokus på konkurrenskraft, bland annat genom Omnibuspaketet och lättade krav på hållbarhetsrapportering. Samtidigt önskar företag i länet och landet förutsättningar för fortsatt omställning, för endast så kan de vara konkurrenskraftiga mot Kina och andra länder på längre sikt.

I Sverige har energipolitiken 2025 i hög grad handlat om att bana väg för kärnkraft, och tonläget kring förutsättningarna att nå nationella mål har varit högt. Konsekvenserna av den sänkta reduktionsplikten har under året blivit tydliga på kommunal såväl som regional nivå, när länets koldioxidutsläpp på ett bräde ökade med 18 procent. Detta i ett läge när en av fem fossila aktiviteter behöver försvinna per år för att länets koldioxidbudget ska nås.

Samtidigt spelar det roll vad vi gör på lokal och regional nivå. Vissa av länets kommuner är redan plusenergikommuner, fast självförsörjningsgraden på länsnivå är under 40 procent. Med en färsk klimat- och energistrategi pekas riktningen för länet ut, och vi ser med glädje och stolthet på alla de kliv som region, kommuner, kommunala bolag och näringsliv faktiskt tar. Här följer ett axplock av höjdpunkter där vi fått bidra till att ta vara på energiomställningens möjligheter för vårt län.

Energikontor Norra Småland

energikontoret@rjl.se

www.rjl.se/energikontoret

Årets höjdpunkter

Kunskap + möten = handling i bygg- och fastighetssektorn

Vi har fortsatt arrangera konferenser, seminarier och studiebesök för bygg- och fastighetsbranschen i länet. Effekten är tydlig: bland årets 234 deltagare från 98 företag har 34 procent redan påbörjat klimatförbättringar och ytterligare 40 procent planerar för det. 64 procent har ökat sin samverkan och nästan alla har stärkt sin kunskap.

Siffror i all ära – men resultaten syns bäst i konkreta initiativ. Ett exempel är hur Ahlsell och Återbruka, efter att ha mötts på ett av våra event, startade ett nationellt pilotprojekt för återbruk.

[Läs mer om samarbetet mellan Ahlsell och Återbruka](#)

Förstudie kring transportsektorn i länet uppstartad

Något vi får återkomma mer till nästa år är en ny spännande förstudie på området transporter. Förstudien ska genom ett nagelfarande av statistik och intervjuer med aktörer i länet ge oss svar på hur de transportrelaterade utsläppen är fördelade, och vad vi ska fokusera på för att med bäst effekt kunna minska utsläppen i länet.

[Läs mer om projektet.](#)

Elnätet i centrum för två nya viktiga satsningar

En insikt från vår konferens Plusenergiformum var att Sverige, oavsett satsning på kärnkraft eller inte, kommer att ha ett elsystem med betydligt mindre planerbar energiproduktion än tidigare. Det beror bland annat på att andelen förnybart ökar i länder i vår närhet, och våra elsystem hänger ihop. Elnätets utbyggnad och förmåga till flexibilitet är därmed avgörande för både länets och Sveriges konkurrenskraft oavsett vilken energipolitik vi har, och mer arbete här behövs!

Jönköpings län elektrifierar tillsammans

I våras startade Region Jönköpings län och Länsstyrelsen, med stöd av oss, arenan Jönköpings län elektrifierar tillsammans. Här möts det offentliga, elnätsbolag, Svenska kraftnät, näringsliv och företrädare för markägare för att skapa samsyn kring utmaningarna – ett viktigt steg för att stärka länets konkurrenskraft och nå målen i den nya klimat- och energistrategin.

Foto: Destination Jönköping

[Läs mer om samverkan inom JET.](#)

Flexibilitet i nätet

Vi har också startat igång ett nytt projekt om flexibilitet i elnäten. Tranås Energi är först i länet att testa en ny metod för att analysera flexbehov och kapacitet i det lokala nätet. De köper även in sex elbilar som ska fungera både som fordon och som energilager via vehicle-to-X-teknik.

”Det ska bli mycket intressant att se hur mindre batterier i elbilar bland annat kan bidra till att balansera belastningar och solcellsproduktion i vårt elnät, som annars förmodligen kommer ge oss stora problem i framtiden”, säger Sven Pålsgård, elnätschef på Tranås Energi.

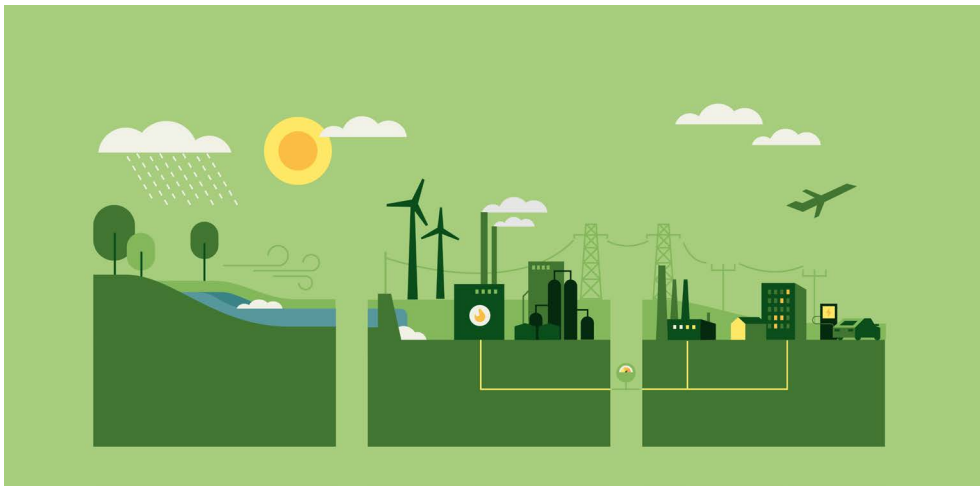

[Läs mer om projektet Smart flex](#)

Kunskap nyckel för att förstå energisystemet

Under året har ytterligare en del i den digitala utbildningen Energikällan tagits fram. Den visar hur dagens energisystem ser ut, både i länet och nationellt, och hur olika kraftslag samspelar. Vi har samtidigt tagit fram en energibegreppslista från A till Ö, för dig som ser undrande ut när termer som volatil, effekttariff, och flexibilitet kastas fram.

[Ta del av Energikällan](#)

Länet i framkant kring energiplanering

Hela 10 av länets 13 kommuner är nu engagerade i lokal energiplanering och har snart framtagna energiplaner. Vid jämförelser nationellt är det tydligt att vårt län ligger i framkant, och det är viktigt! Att bygga in energiperspektivet i kommunala frågor som översiktsplanering, näringslivsutveckling och beredskap är centralt för ett robust, hållbart och konkurrenskraftigt län, och nyckeln för detta stavas just energiplanering.

[Läs Aneby kommuns tankar om energiplaneringens vikt för näringslivsutveckling.](#)

Energieffektivisering gör mer för elräkningen än vad företagen tror

Vi fortsätter att prata energieffektivisering på företagsbesök runt om i länet. Slående detta år är hur ett ensidigt mediafokus på låga spotpriser får företag att missa att de ofta sitter i bundna avtal som inte gynnas av sommarens låga elpriser, och det faktum att fakturan i hög grad består av nät- och effektaavgifter. Dessa kostnader minskas effektivt genom energieffektivisering och kan även få kalkylen i solceller och batterier att se betydligt mer positiv ut.

Vi har delat åtta tips för att minska energikostnaderna. Ta gärna del av dem – och tipsa företag som vill ta nästa steg om att kontakta oss!

[Ta del av alla avsnitten här](#)

Mer cykling - för folkhälsa, klimat och stärkt resiliens

Vi har under året stöttat det regionala cykelarbetet på flera sätt. Kunskaps- höjning kring bygdevägar, alltså att med enkla medel utöka vägrenen på lågtrafikerade vägar, har gjort att flera kommuner nu undersöker möjligheten till detta.

Cykeltävlingen Climate Cruiser Challenge har fått fler arbetsplatser att uppmuntra cykelpendling. Det är viktigt - för folkhälsan och klimatet förstås - men i år har även cykelns roll i ett robust energisystem seglat upp på agendan. Vid störningar eller kriser är cykeln det mest tillförlitliga färdmedlet för korta resor. Men för att kunna cykla i kris måste vi också cykla i vardagen. Det finns alltså många anledningar till att fortsätta att främja cykling även nästa år.

Läs mer om cykling i länets kommuner i 2024 års cykelbokslut som vi bistått med att ta fram.

[Region Jönköpings läns cykelbokslut 2024](#)

Vi blickar mot 2026

Amaras lag säger att vi ofta överskattar teknikens kortsiktiga effekter men underskattar dess långsiktiga. Det har stämt för solceller, batterier – och kanske stämmer det även för samhällsförändring i stort?

För fem år sedan hade Ryssland ännu inte invaderat Ukraina, extrema väderhändelser var inte årligt återkommande här hos oss, och hotet om en landsomfattande blackout – som Spaniens i våras – fanns inte på vår radar. Idag genomsyras allt vårt arbete av beredskap och stärkt resiliens mot såväl militära hot som extremväder och störningar i elnätet. Lokalt innebär det ökat fokus på kraftvärme, decentraliserad produktion, ö-drift och energilagring.

Vad som formar de kommande fem åren vet vi inte. Men om 2025 års trendord varit "planerbar", "fossilfri" och "kärnkraft" hoppas vi 2026 på ytterligare uppsving för begrepp som "flexibilitet", "energigemenskaper" och inte minst klassikern "energieffektivisering". Med potential till stärkt konkurrenskraft och ökad robusthet kanske vi kan hoppas att energieffektivisering får ett uppsving en gång för alla.

Vi hoppas också på att den stiltje som präglade 2025 avtar, där energiproducenter avvaktar med investeringar på grund av oklar efterfrågan, och efterfrågesidan väntar med att växla upp satsningar eftersom tillgången till ren och billig energi är osäker. Northvolts konkurs och Stegras skakiga framtid är exempel på den osäkerhet som präglar läget. En ny rapport från Mistra Electrification pekade ut långa tillståndsprocesser, för lågt pris på utsläpp och polariseringen i energidebatten som de tre stora hindren som just nu bromsar Sverige elektrifiering. Vi kan bara hålla med, och hoppas på att nästa års valrörelse adresserar alla dessa delar med lösningsorientering och systemtänk som ledord.

Vi går in i 2026 med insikten att omvärlden är mer osäker än på länge – men också med vissheten att de aktörer som fortsätter framåt, vågar utvecklas och prova nytt, är vinnare i längden. Och vi vet att många av dem finns här, i vårt län. Vi är lika laddade som alltid att bidra i det arbetet.

Energikontor Norra Småland